

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehac nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Luca Euangelista.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

Duodecim viri, cum mali olim demones in eos insilissent, alius aliunde venientes, ut eius, qui inhabitabat, spiritus unumquemque agebat in clinatio, simul semelque inter se conuenerunt: & cum propter communem calamitatem communiter quoque versari & errare statuisset, magnum terrae spatium transmittentes, repente, tanquam tracti ab una anima, veniunt in locum maleficorum, ubi proiecsum fuerat corpus martyris, & sanctum confusus & non significantibus inuocabant vocibus. Quinetiam terram fodientes manibus, & cum in apertum proferre contententes, in corporum congeriem incidunt: sed alijs praeeritis, (O miraculum) eum statim agnouerunt, qui ipsos vocabat, & sustulerunt corpus, quod ad ipsum aduolante gratia, forte autem etiam mira fragrantia, obscure ad se viros attraxerat. Sed id quidem ornatum conuenientem statim est assecutum: & desiderantibus manibus in sacro loco fuit sacrosanctè depositum. Loco autem nomen est Crisis. Qui autem vexabantur à dæmonibus, consequenter adimplerebantur curationem, & domum redibant cum magna lætitia, accipientes sanitatem, tanquam mercedem inuentionis. Et nunc est nobis ex illo tempore perperuus thesaurus, & malorum, quæ nos semper comprehendunt, certum solatium. Nam seu morbo opprimitur aliquis, seu aliqua afficitur iniuria, seu aliquo alio casu vexatur, omnia deponet, si illuc cum fide accesserit, & gratiam consequetur uberiorem. Quæ detur nobis omnibus assequi gratia & clementia Domini nostri Iesu Christi: Quem decet omnis gloria, honor & adoratio cum patre principij experire, & sancto ac viuifico spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Ca. sauer
eius inueni-
tur à dæmo-
niacis.

Duodecim
demoniaci
curantur.

Vide quid
praestet san-
cti, si pie in-
uocentur.

VITA SANCTI LVCAE EVANGELISTAE.

PER D. HIERONYMUM SCRIPTA

Libr. De viris illustribus.

VCAS medicus Antiochenſis, vt eius ſcripta indicant, Octobris 18
Græci ſermonis non ignarus fuit, ſectator Apoſtoli Pauli, Nouit lin-
& omnis peregrinationis eius comes. Scripſit Euangeli-
um, de quo idem Paulus Miſimus, inquit, cum illo fra-
trem, cuius laus eſt in Euangelio per omnes eccleſias. Et
ad Coloſſenſes Salutat vos Lucas medicus chariſſimus. Colof. 4.
Et ad Timotheum Lucas eſt mecum ſolus. Aliud quo-
quæ edidit volumen egregium, quod titulo *περὶ τοῦ ἀποστόλου*
prænotatur: cuius hiſtoria uſque ad biennium Romæ
commorantis Pauli peruénit, id eſt, uſque ad quartum
Neronis annum. Ex quo intelligimus, in eadem vrbe li-
brum eſſe compoſitum.

Igitur *κατεπίδοος* Pauli & Teclæ, & totam baptizati Lebnis fabulam, inter apo-
cryphas ſcripturas computamus. Quale enim eſt, vt indiuiduus comes Apoſtoli,
inter cæteras eius res, hoc ſolum ignorauerit? Sed & Tertullianus vicinus eorum
temporum, refert præbyterum quendam in Aſia *σπουδαſτην* Apoſtoli Pauli, conuictum
à Iohanne, quòd author eſſet libri, & confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, & ob
id loco excidiſſe. Quidam ſuſpicantur, quotieſcunquæ in epistoſis ſuis Paulus dicit,
Iuxta Euangelium meum, de Lucæ ſignificare volumine: & Lucam non ſolum
ab Apoſtolo Paulo didiciſſe Euangelium, qui cum Domino in carne non fuerat, ſed
& à cæteris Apoſtoliſ, quòd ipſe quoquæ in principio ſui voluminis declarat, di-
cens: Sicut tradiderunt nobis, qui à principio ipſi viderunt, & miniſtri fuerunt ſer-
monis. Igitur Euangelium ſicut audierat, ſcripſit: Acta uerò Apoſtolorum, ſicut vi-
derat, ipſe compoſuit.

Vixit octoginta & quatuor annos, uxorem non habens. Sepultus eſt Conſtanti-
nopoli, ad quam urbem viceſimo Conſtantij anno, oſſa eius cum reliquijs Andrea
apoſtoli tranſlata ſunt de Achaia. Lucæ vxo-
rem non
habuit.

ITEM

ITEM VITA BEATI LUCÆ EVANGELISTAE, PER SIMEONEM METAPHRASTEN

Scripta. Extat i. Tomo Aloysij, & in Oecumenio post Apocalypsin & vitam beati Iohannis Apostoli.

Prou. 10.
Cap. 1.

Iustitia fecit eum apostolatu dignum.

A& II.
Patria S.
Lucæ.

Multas callet linguas.

Cap. 2.
Eius eruditio varia.

Est medicus insignis.

Cap. 3.

Marth. 3.
Christi fama celebratima.

Cap. 4.
S. Lucas credit, & omnia relinquit.

Iusti memoriam cum encomijs celebrare diuinus quidam vir ac sapiens diuina lege statuit, quantam sanè conuenit Apostolo Christi nos simul afferre laudem? Siquidem hunc iustitia mirum in modum fecit & Apostolatu dignum, & ut Paulo dilectus videretur. Verùm enim uerò quoniam hic in Euangelio laudem adeptus est, relictis omnino encomiorum legibus, quæcunque de eo narrare necesse est, per modum historia referemus.

Quis Antiochenam ignorat ciuitatem, quem situm ac magnitudinem, quos ue terminos habeat? & quænam hæc sit, & quantam occupet terram, quò ue irrigetur flumine? Orontes hic est, ubi primùm homo Christiani appellatione diratus est, ex qua diuus Lucas ortus est: & naturam quidem ac indolem habens, ut quæ generosa esset ac preciosa, ueluti ex hoc manifestum est, quòd & vita apparuit studiosissimus, & sermonem tradidit vitæ maximè conformem. Cùm autem omni disciplinæ generi vacasset à puero, & Syriacam ac Hebraicam linguam exactissimè edoctus esset, & uelut arbor iuxta fontes floridus iam & augmentatus, diuinarum scripturarum studio mirum in modum profecit.

Adolescentiam itaq; attingens, gymnasia frequentabat, quæ tum in Græcia erant, tum in Aegypto, ac pulcherrimam apud Græcos eruditionem collegit, Grammaticen quidem ac Poëticen perfectè assequutus? ad Rhetorices uerò, artis quæ benè dicendi cacumen pertingens, neque in Philosophiæ dignitatibus alicui cedens, sed Logica quidem ad Erhnicen, Ethice uerò ad præctiçen tanquàm gradu utens, ita omnibus bonis incumbens, tandem pulcherrimam simul ac humanissimam Medicinam assequitur, id quæ intantum, ut ab hac ut plurimum designaretur ac appellaretur. Postquam autè ingenij dexteritate ac magnitudine omnem artem citius percurrit, quam uolueris aëra, satisque humanæ doctrinæ adeptus est, ad sublimiorem ac meliorem transit habitum. Quis autem fuit modus transitus?

Habebat quidem interim de mundi salute disputationes ac congressus is, qui liber à peccato uenerat, ut peccatores uocaret ad poenitentiam, id quæ post luctam contra aduersarium & trophæa de illo relata, post auditum supernè patris testimonium, ac spiritus descensum. Percurrebat autem fama uniuersam Iudæam ac Galilæam, & alicubi etiam extra terminos ea, quæ Euangelicæ prædicationis erant, sequebantur. Tunc multi sanè ad ueram hanc doctrinam cordis aures obturabant, ac mentis oculos claudebant, neque vitæ suscipere sermonem, neque ueram lucem intueri digni erant. Hi autem, in quibus ueritatis uestigium impressum erat, qui quæ terræ bonæ rationem ac proportionem habebant, totis (quod aiunt) oculis intuebantur, & arrectas adhibebant animæ aures ad auscultationem, ac uelocissimè ad ueritatem transferebantur, nihil quæ, quòd facere decens erat, prætermittēbant, ut ad id, quòd honestum erat, accederent, & ad ipsam nudam animam transmitterent certam ueritatem.

Horum unus erat admirandus hic præco ueritatis ac præceptor, qui ad piam prædicationem mentis oculo illustratus, despicit cognationem omnem, despicit & naturæ viscera, abijcit pecunias, possessiones, omnemque substantiam, ita ut nemo adeò facile pedum puluerem, ac manuum sordes abijceret: ut ne uel hoc ipso præ festinantia occupari certè potuerit, quò facultates indigentibus distribueret. Ut quæ breuiter dicam, despectis cunctis inferioribus, superna uelociter amplectitur, & ad Iudæam accedit, uadit quæ ad eum, quem concupiscebat, ac statim ad conspectum ac sermones Iesu, efficitur splendidum receptaculum ad preciosum gratiæ unguentum. Neque tamen illi frequentibus fuit opus sermonibus ac miraculis ad illius cognitionem, sed quantò doctrina ac prudentia, animique dexteritate in alijs præpollebat, tantò uelocius & ipsam purè ueritatem, & prædicatum sermonem cognoscit.

Ab hoc tempore efficitur legitimus ac verus Christi discipulus. Cumque frequenter preceptoris adfuisse, & eius signa ac prodigia assectatus esset, ne in salutaribus quidem ipsius afflictionibus deest. Et quemadmodum omnibus adfuerat, ita sane & resurrectionis conspector fuit. Cum Cleopa enim ad agrum Emaus proficiscenti adstantis post resurrectionem Dominus, (o horrore plenum illum accessum) tarditatem ac cordis eorum incredulitatem improperat, & scripturarum interpretationibus suam passionem, ac magnum resurrectionis mysterium confirmat. Veruntamen quæ fuit huius diuinæ colloquutionis agricolatio? Ignis diuinus iam in horum animis relect, iamque die declinante, manere secum Dominum quodam modo coegerunt. Porro ipse maiori Dei cognitione illos afflare volens, non solum vulgari modo congressus est, verum etiam ad mensam vnâ recumbit, panisque fractione exactius agnitus hic idem, qui triduo mortuus fuerat, tandem disparuit, nullo eorum sensu id percipientes, effecta hoc modo in eis firmiori resurrectione mortuorum.

Præterea à Saluatoris in cælum assumptione, ac sanctissimi spiritus inde descensione, hic duodecim Apostolis associatus, & eadem gratia ac potestate repletus, Gentium preceptor designatur, diuino modo docens dispensationis mysterium, & multos ad creatoris cognitionem ex errore manuducens, ac baptismate consecrans. Siquidem currebat diuinus hic Lucas, prædicationem vbique disseminans, & sermonum sagena plures ex profunda ignorantia ad Deum adducebat, afflicus pro Euangelio, cum ad pessimos Græcos ad disseminandos sermones accederet. Multa aspera sustinebat in terra, in mari, in singulis ciuitatibus. Desertum dicebatur ei amicium solum, dummodò aliquos in eo inueniret, quos Deo adduceret, ac transferret ad pietatem.

Vbi autem & Paulus cælestia conscendisset, vt intueretur veritatem, & aperte eam prædicaret, ac abiectis erroris tenebris, veritati adhæsisset, & choro discipulorum annumeratus esset, Lucas ipsi sociis itineris vbique constituitur, ac peregrinationis comes, certamina pro pietate exoptans, & ob id se huiusmodi coniungens militi, & vnâ cum eo vsque ad vincula afflicus quasi maleficus, simulque cognitionis radios ad fines terræ emittens, adeo ipsi conformis ac domesticus, & per omnia gratus effectus, vt Paulus scribens fidelibus, Lucam frequenter nominaret dilectum: qui à Hierosolymis, & circumadiacentibus locis Illyricum vsque, vnâ cum ipso impleuit Euangelium, & à Iudæa Romam vsque vnâ cum eo vinculus, eisdem laboribus, eisdem afflictionibus, eisdem communicauit naufragijs, volens omnino particeps declarari etiam coronarum, propter hos labores recipendarum.

Ita ergò vbi varijs modis in talento prædicationis simul cum Paulo negociatus esset, atque tot gentes adduxisset ac irretisisset ad pietatem, totius dispensationis preceptoris & verè amator, & amatus discipulus, sacræ scriptor historie, simul & Euangelista ostenditur, vt qui & prius assequutus esset, & ab his, qui ab initio ministri fuerant, hæc cognouisset, aut etiam supernè in sacris edoctus esset. Siquidem hic Euangelista mysterium retexit Gabrielis paranymphii delatum ad Virginem, qui communem mundo gratiam annunciauerat. Hic etiam Christi natiuitatem aperte exarauit, tanquam recens in præsepi iacentem manifestans, & fascias, ac pastores, gaudijque præcones Angelos describens. Hic sententias ac doctrinas, omnem mentem excedentes, veri simul ac honesti amore manifestauit, rerum veritati sermonum ingenuitatem commiscens, vt & mentis simul ac linguæ virtutem ob oculos poneret. In parabolis quoque doctrinas salutare retexit, in hoc etiam copiosior cæteris. Vtque breuiter dicam, quemadmodum verbi descensum in terram dilucidè cognoscendum dedit, ita & ascensum in cælos, & reditum ad thronum paternum, sicut quispiam è cælo veniens, manifestauit.

Hoc autem inter cætera gratissimum est, quòd ipsum quoque typum assumptæ humanitatis Christi mei, ac signum eius, quæ illum pepererat, & assumptam humanitatem dederat, primus hic cera ac lineamētis tingens, vt ad hæc vsque tempora in imagine honorarentur, tradidit, tanquam non satis esse existimans, nisi etiam per imaginem ac typum versaretur cum his, quos desiderabat, quod feruentissimi amoris signum est. Neque id solum, sed & fidelibus omnibus, Christi que amatoribus hæc, quæ maxima erant, gratiosè donauit.

At non in his solis Lucas gratiam spiritus, quæ in se erat, coarctauit, neque ad solum Euangelium hic ministrantem habuit linguam, sed post finem miraculorum Christi,

Cap. 5.
Fit Christi
discipulus.

Luc. 24.

Fit testis re-
surrectionis

Cap. 6.
Fit gentium
preceptor
& Aposto-
lus.

Multa pati-
tur S. Lucas,
dum prædi-
cat Christi.

Cap. 7.

Comes S.
Paulo adiu-
gitur.

Cap. 8.

Luc. 1.

Luc. 2.

S. Lucas in
proferendis
parabolis
cæteris co-
piosior.
Luc. 4.
A. G. 1.

Cap. 9.
Pinxit ima-
gem Christi
& S. Ma-
riæ.

Cap. 10.

Act. 1. Christi, etiam Apostolorum exponit actiones: Et primùm Saluatoris diuinam in cælum assumptionem, deinde super ipsos in igneis linguis spiritus descensum; dehinc
2. Stephani lapidationem, Pauli conuersionem, nempe per Christum factam de cælis
7. vocationem; & transitum à litera ad spiritum; huius in singulis locis vincula, carce-
9. res, plagas, flagellationes; & varias gentium insidias; quomodo à Hierosolymis Ro-
28. mam peruenerit; labores in mari, afflictiones, pericula, calamitates, naufragia; quo-
rum non spectator tantum, sed & particeps fuerat. Atque ob id diligens est horum enarrator.

Cap. 11. Sed Paulo quidem Romæ relicto, rursùm hic ad Orientem discedit; totamque Li-
Annunciat byam percurrens, in Aegyptum peruenit. Et cum superiorem Thebaida intrâ suam
Christum doctrinam recepisset, ac ad magistrum per Euangelium adduxisset; inferiore The-
Aegyptijs. baida septem portarum ciuitatem accedit; in qua etiam pontifex ac pastor à spiritu
Fit Episco- præponitur. Statuis, impurisque dæmonum delubris in terram deiectis, (Id enim
pus. studio sibi erat, ut errorem totis, quod aiunt, pedibus fugientem demonstraret) sacra
templa contra soli Deo erigit; eisque qui in profundis ignorantia tenebris teneban-
tur; per Euangelium ad Dei cognitionem regeneratis, mites filios effici curat.

Cap. 12. Huiusmodi igitur fructibus magistro oblatis, impietate de medio sublata, erectis
templis, altaribus stabilitis ac consecratis, & sub credentibus, presbyteris ac diaconis
inter hos creatis, rectæque fidei præfinitione ipsis tradita; & nunc quidem à veteris
instrumenti scriptura adducens testimonia, nunc verò ab eo, quod ipse contulerat;
Euangelio interpretans ipsis ea, quæ de Christo erant, & ostendens vetus instrumen-
tum omninò consonum esse nouo; vnumque & eundem esse Deum, qui & hoc & il-
lud statuerat; plenus iam dierum effectus, redit in pace ad Deum pacis; puluere qui-
dem pulueri relicto; anima verò in manibus eius, qui dederat, commendata; illuc
transiens, ubi regio est viuientium, ubi sonus festa celebrantium; ubi inhabitatio est
omnium lætantium. Huiusmodi sunt certaminum Apostoli pro pietate narratio-
nes; hic fuit ipsi finis laborum pro Christo perpefforum, quorum etiam manipulos
nunc metit in lætitia; ita ut possit & ipse cum Paulo dicere; Bonum certamen certa-
ui; cursum consummaui, fidem seruauit; propter quæ reposita est mihi corona ius-
titia.

Feliciter mi-
grat ad Do-
minum.

Psal. 26. 41.
86.

2. Tim. 4.

Cap. 13.

Veruntamen his nunc consequens esse opinor mentionem facere; vnde & quo-
modo, quibusve sanè temporibus sacre huius reliquæ ex Achaia, veluti diuinus qui-
dam thesaurus reportata sint; & claræ ac regiæ ciuitati reddita. Transibat quondam
à Sirmio ad Istrum Constantius Constantini Magni filius, sed fratrum tertius; atque
ad hanc Istri ripam non longo tempore castrametatus, audiuit Barbaros, qui ultra
Istrum erant, conficturos cum Romanorum principatu; & ipse formidans, nè quid
mali in suo principatu facerent, confestim ad Thraciam ac Byzantium equitauit.
Cumque ad regionem Odrisiorum peruenisset, ubi Adrianus Romanorum Imperator
extructa ciuitate, sui appellationem loco dedit, accedit ad eum quidam Episco-
pus, veluti donum quoddam ipsi gratissimum deferens; Andree ac Lucæ Christi di-
scipulorum corpora indicans in Achaia esse sepulta. Porrò ille & nuncio gauisus est,
& Artemium, quo maximè utebatur, & quem sciebat feruidum amatorem charitatis
erga Christum. (Attestatur verò diuinum huius amorem certamen ac periculum,
temporibus Iuliani propter Christum susceptum) Hunc ergò tanto feruore pro pie-
tate spirantem amicum Artemium, ad preciosorum corporum reductionem confe-
ssim emittit. Etenim erat hic Constantius & in cæteris moderatus; & moribus mitis
ac modestus; ac magno admodum circa ecclesiarum ædificationem amore occupa-
tus. Vnde etiam ad patris sui ciuitatem circa illius sepulcrum, veluti reddens patri
honorem, templum ab ipsis fundamentis maximum ædificat; in quo etiam, ubi Ar-
temius sacrorum Apostolorum reliquias ex Achaia retulisset, in ipso diuino alrari sa-
cra mensa reposuit; Andree quidem è ciuitate Patræorum, Lucæ autem ex Thebis
Bœotia translati corporibus. Ac breui tempore intermedio etiam Timotheum,
qui in choro discipulorum Christi velut perspicua quædam stella splenduerat, ex Ephe-
so refert Ioniam; ministro quoque rursùm ad hoc vsus Artemio. Sed habuit & ipsum
sacra mensæ ambitus veluti reddentem debitum quoddam pietatis suis auxiliatori-
bus. Vertum Timotheus quidem huiusmodi habuit corporis reductionem? Porrò in
diui Lucæ reductione tale editur miraculum; sermone ac memoria dignum.

Constantij
laus.

Amplissimè
extruit tem-
plum, & in
eo cõdit re-
liquias SS.
Andree, Lu-
cæ, & Timo-
thei.

Cap. 14.

Anatolius quidam Eunuchus vnus eorum, qui tunc è regio erant cubiculo, mi-
sero

fero corporis morbo detentus erat. Vbi ergò maiorem nouit esse morbum, quam qui medicorum posset arte curari; probè sciens ille, quòd quæ impossibilia sunt apud homines, Deo possibilia sunt, omnibus alijs relictis; ad Lucam Christi discipulum confugit; & hoc auxiliatore vitur aduersus morbum. Vbi enim vrna, quæ preciosum continebat ipsius corpus, ad sacrum templum iam esset delata, quod à fundamentis Constantius crexerat, accedens hic dictus Anatolius, simulque baiulans cum his, qui illam portabant, confestim deprimente morbo absoluitur; & viuens ex mortuo tale adeptus beneficiū, tota sua vita nō intermisit gratias agere Apostolo ac Deo, qui per ipsum huiusmodi edebat miracula. Ità igitur primū ex Thebis relatum diuinissimi Lucæ corpus; honorificè admodū ac magnificè vnà cum Andrea ac Timotheo in templo reponitur, quod à Constantio edificatum erat: cū circa sacrarum reliquiarum repositionem fidei opera ac feruidum Constantij desiderium plurimum demonstrata sunt. Quāquā hic postea maligni laqueis aliquantulū captus, (ò casum miserum, heu turbulentam subuersionem) Arrianorum dogma ebibit.

Matth. 19.

Miraculum
ad S. Lucæ
reliquias.Constantius
Arrianizat.

Multis autem postmodū temporibus; Iustinianus, assumptis Imperij sceptris, multo adhuc amplificentiū circa hæc sacra Apostolorum corpora afficitur; & theca argentea hæc concludens, circa ipsum altare vehementi Dei amore reponit; nempe preciosa in precioso conditorio. Et quidem sacri altaris mensam theca constituit: porrò communi Apostolorum nomine templum appellatur. Ad quod sanè omnes qui conueniunt fideles, laudant hunc tanquā discipulum; celebrant vt Euangelistam; beatificant tanquā eum, qui in sacris sudoribus ac laboribus diuino Paulo semper fuit socius. Et inde sanctificationem participantem, spirituali implentur gaudio; idque gratia ac benignitate Domini nostri Iesu Christi, cui est gloria in secula seculorum, Amen.

Cap. 15.
Iustiniani
studij erga
sacras reli-
quias.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE SANCTO LVCA EVANGELISTA: QVEM IN

undecim capitula distinximus.

VIA per Euangelium, dilectissimi, de tenebris ad lucem Octobr. 18.
reductus est mundus; merito Euangelistarum gloriam ce- Cap. 1.
lebrat populus Christianus. Sed inter ceteros beatus Lu-
cas, cui præsens famulaturus est sermo, dum gemina styli
specie & Evangelicam, & Apostolicam contexit histori-
am; tanquā diuersis agrum Ecclesiæ frugibus dicat; vn-
de videlicet populus esuriens viuat. Hæc planè sunt fruges, Gen. 42.
quas Ioseph fratribus contulit; hæc pecunia, quam in ore & 44.
sacri præcepit imponi. Hæc pecunia nūc in Ecclesiæ men-
sa proponitur; vt * vsum postmodū à negociatoribus for. * vsurā
requiratur. Sed & Benjamin hoc etiā præ cæteris additur; Gen. 44.

vt in sacco eius etiam scyphus cum pecunia reponatur. Quem enim Ioseph per my-
sterium indicat, nisi redemptorem nostrum; quem suo iam tunc ille mysterio præ-
figurabat? Ait enim scriptura; Quia vertit nomen illius Pharaos; & vocauit eum lin- Gen. 41.
gua Aegyptiaca Saluatorem mundi. Quid per fratres; nisi sancti designantur Apostoli; S. Paulus de
tribu Ben-
iamin ori-
ginè duxit.
Quid per Benjamin; nisi Paulus, qui de tribu Benjamin originem duxit? Omnes ergò
fratres fruges prædicationis accipiunt, quas ferere per mundū debeant; & pecuniam,
quā ad vsuræ lucrum in mensa proponant. Soli verò Benjamin etiam scyphus ad-
ijcitur; vt per Paulum, quem ille signabat, non tabernaculi cyathus Gentibus; sed
amplum & patulum verbi poculū propinetur. Hinc est enim, quòd ait; Os nostrum 2. Cor. 6.
patet ad vos, ò Corinthij; cor nostrum dilatatum est; non angustamini in nobis. Ac si
dicat; Quia me vobis verbi potum per vberem scyphum largè videtis afferre, & vos
sitibundi cordis ad hauriendum ora laxate; vt decurrens vnda non inaniter fluat; sed
capacia vasa, in quæ transfundatur, inueniat. De quo videlicet potu per Esaiam Do-
minus dicit; Glorificabit me bestia agri, dracones, & struthiones; quia dedi in de- Esa. 43.
serto aquas, flumina in inuio; vt darem potum populo meo, electo meo. Quid enim
bestia designat agri; nisi gentilitatem vtiq̄ rationis expertem? Quid per dracones;
nisi malitiosi? Quid verò per struthiones, qui pennati sunt, sed volare nequeunt; ni-
si hypocritæ figurantur? Hæc ergò bestia Deum glorificant; dum Christus gentili
populo

Kkkk

populo

- populo, qui desertus erat & inuius, exuberantis Euangelij verba propinat.
- Cap. 2. Scyphus itaque Euangelicæ prædicationis, in Benjamin datus est Paulo, vt ipse desertum gentilitatis specialiter excolat, & ariditates eius largo sanctæ prædicationis imbre perfundat. De quo scilicet imbre scriptum est; Qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam. Vndè & ipse Paulus, qui se Apostolum, & magistrum gentium esse testatur, ait ad Galatas; Cum vidissent, quòd creditum est mihi Euangelium præputij, sicut & Petro circumcisionis. Qui enim operatus est Petro in Apostolatam circumcisionis, operatus est & mihi inter Gentes. Vbi notandum, quanta beati Pauli dignitas, quanta sit gloria. Nimirum qui beatum Petrum & cæteros Apostolos adhuc passibilis ac mortalis edocuit, ipse Paulum, iam glorificatus & super Angelos exaltatus, instruxit. Magister Apostolorum extitit Christus, cum hominum subiaceret iniurijs? Paulum docere non dedignatus est, cum iam virtutum caelestium vallaretur obsequijs. Cum alijs degebat Apostolis, dum nostræ mortalitatis adhuc infirma perferret? Paulum sibi familiarem fecit, cum calcato ac potenter eueris mortis imperio, paternæ maiestatis solio præsideret. Hinc est, quod ait; Notum vobis facio, fratres, euangelium, quod euangelizatum est à me, quia non est secundum hominem; neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi. Ideoque licet sancti Apostoli per corporales obtutus cuncta Saluatoris nostri gesta perspexerint, in nullo tamè beati Pauli præcessere notitiam, dum idem hunc de cælo Magister instruxit, qui antè cum illis in terra corporaliter habitauit. Vndè est, quod ad Corinthios per interrogationem dicit; Non sum Apostolus? Nonne Iesum Dominum nostrum vidi? Nonne opus meum vos estis in Domino? Deo itaque reuelante, ad tantam peruénit scientiæ plenitudinem, atque ita perducus est in omnem Euangelicæ regulæ veritatem, vt cum omnes superessent, Apostolorum magisterio non egeret. Hinc est, quod ad Galatas dicit; Cum autem placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filiū suum in me, vt euangelizarem illum gentibus, continuò non acquieui carni & sanguini, neque ueni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos. Quando autem ierit, aperuit cum subiungit; Deindè post annos tres ueni Hierosolymam videre Petrum? videre, non discere.
- Cap. 3. Sed dicat aliquis; Hic sermo non Lucam Euangelistam, sicut promiserat, loquitur, sed in Pauli Apostoli disputatione versatur. Verum planè, nec possumus diffiteri. Sed cum beatus Lucas eiusdem Apostoli indiuiduus comes extiterit, atque ab eo didicerit omne, quod scripsit, vbi dignitatem præceptoris exprimimus, alumni quoque præconium non tacemus. Et doctoris laus redundat in discipulum, dum Euangelicæ veritatis historiam, quam ille diuinitus didicit, hic ex eius ore percipiens, fideliter apicibus exarauit. Quantæ ergò dignitatis, quantæque sit excellentiæ beatus Lucas, in hoc liquidò deprehenditur, quia cum Marcus à beato Petro edoctus, & Matthæus atque Iohannes, qui Euangelium descripserunt, Redemptoris nostri gesta in terra didicerint, iste solus (vt ita loquar) hoc Euangelium scribere meruit, quod de cælo descendit, dum scilicet hoc Spiritus sanctus Paulo calitè reuelauit, & postmodum per eundem Paulum, quasi per organum suum, beato Lucæ Christus innotuit. Hinc est, quod ipse Paulus ait; An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Christus? De cælo ergò Christus in Paulum gestorum suorum sacramenta profudit, eademque per Paulum in Lucam, velut aurea fistula mediante, transfudit, vt huic beato viro non immeritò congruere videatur, quod per Esaiam dicitur; Primus ad Sion dicet; Ecce adsum? & Hierusalem Euangelistam dabo. Ideoque non casu, sed spiritus sancti magisterio factum est, vt beatus Matthæus, qui à conuersante in terra Domino Euangelium didicit, quadraginta generationes enumerando descendat. Per quadragenarium quippè numerum labor exprimitur, quo videlicet Christus in corpore suo, quod est Ecclesia, per diuersa vitæ huius tempora fatigatur. Hinc est, quòd Moyses & Elias per quadraginta dies continuauère ieiunium. Sed & ipse Dominus sub eodem numero abstinuit à perceptione ciborum. Per Moysen itaque lex, per Eliam prophetia, per Christum verò, noui testamenti patenter intelligitur gratia. Per afflictionem ergò legis, prophetiæ simul & gratia, labor innuitur vniuersalis Ecclesiæ, per vniuersa mortalis huius vitæ secula fatigata. Hinc est, quòd filij Israël arumnis atq; laboribus diutina peregrinationis attriti, post quadraginta annos terram sunt promissionis ingressi, quia videlicet omnes electi post emensum huius peregrinationis

nationis excursus, mox hereditario iure terram viuentium possidebunt.

Per numerum ergò, quem Matthæus ordinat, susceptio laboriosa mortalitatis nostræ Cap. 4.
 stræ: per illum verò, quem Lucas posuit, indubitanter exprimitur mysterium nostræ Luc. 3.
 redemptionis. Per illum similiter numerum edocemur, quia Christus iuxta propheta Esa. 53.
 tiam peccata nostra ipse portauit: per istum verò consequenter addiscimus, quia se-
 cundum Apostolum omnia nobis delicta donauit. Ipse quippè est Agnus, qui obla- Col. 2.
 tus est, quia ipse voluit: ipse est, qui & abstulit peccata mundi. Septuagenarius quippè Esa. 53.
 septimus numerus, quem Lucas posuit, remissionem significat peccatorum, sicut Luc. 3.
 ipse Dominus innuit, cum Petro quærenti, quotiès essent dimittenda fratri peccata, Matth. 18.
 respondit: Dico tibi, non tantum septiès, sed vsque septuagies septiès. Nec mirum,
 si per hunc numerum, qui ab vndenario & denario nascitur, humana prauitatis abo-
 litio designatur. Vndenarius quippè numerus, si septiès multiplicatur, profectò se-
 ptuaginta septem summa completur. Sed denarius, qui perfectus est numerus, de-
 calogum signat. Per vndenarium verò, qui hunc transgreditur, quid nisi legalis trans-
 gressio figuratur?

Cum ergò in tota illa summa legis simul & transgressionis, vterque numerus com- Cap. 5.
 præhendatur, quid mirum, si per eam scelerum remissio designetur? Septenarius pla-
 nè numerus, qui supra Dominum in columba descendit, nostræ prauitatis vdena-
 rium aboleuit. De quo scilicet charismatum numero per Esaiam dicitur: Requiescet Esa. 11.
 super eum spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus sci-
 entia & pietatis, & implebit eum spiritus timoris Domini. Vndè beatus Lucas, vt ex-
 piari nos à nostris sceleribus per aduentum nostri Saluatoris ostēdat, non ab Euangeli-
 cæ narrationis exordio, sed à baptismo duntaxat, Christi cognationis ordinem in-
 choat. Quod etiam in libro Geneseos euidenter ostenditur, vbi Lamech vxoribus
 suis dixisse narratur: Septuplum vltio dabitur de Cain, de Lamech verò septuagies se- Gen. 4.
 pties. Vltio quippè de Lamech septuagies septiès danda dicitur, quia septuaginta se- Homines
 ptem homines de femoribus eius perhibētur egressi, ac postmodum diluuiο vorante 77. de fe-
 referuntur absorpti. Sed quia Lamech percutiens, siue percussus exprimitur, quid per moribus La-
 hunc, nisi primus parens humani generis figuratur, qui nimirum peccati telum, quo mech egres-
 primus ipse percussus interiit, vniuerso quoque generi successuræ posteritatis infixit: si, in diluuiο
 De hoc ergò Lamech septuagies septiès vltio data est, quia peccatum, quod primus absorpti.
 homo contraxit, per septuaginta septē generationes in humano genere viguit. Vsque
 ad Christum siquidem peccatū originale permansit, quod ipse per baptismi sui (vndè
 Lucas incipit) sacramēta deleuit. Vbi videlicet de illo dicitur: Ecce agnus Dei: ecce Iohan. 1.
 qui tollit peccata mundi.

Redemptionis ergò nostræ materiam vterque sanctus Euangelista sic inuicem di- Cap. 6.
 uidunt, & narrationis partem sibi quisque congruam sumunt, vt Matthæus per ge-
 nerationum lineam descendendo, Christum ad nos peccatores de cælis aduenisse
 perhibeat: Lucas autem à sacramento baptismatis ad patrem vsque conscendens,
 traxisse nos secum ad cælestem gloriam, peccatorum sordibus ablutos, ostendat. Ille
 siquidem adstruit Christum ad terram misericorditer descendentem: iste fatetur eum Matth. 18.
 nos ad cælestia subleuantem. Ostendit ille pastorem nonagintanouē oues in deserti
 pascuis relinquentem: docet iste, quam perdidit ouem, scapulis impositam, ad
 ouile proprium reuocantem. Ille perhibet descendisse medicum ad ægros: fatetur
 iste ad incolumitatis aeternæ gaudia secum nos reduxisse sanatos. Ostendit ille solum Luc. 19.
 vnigenitum à patre ad nos missum: docet iste, quoniam ad cælestem patriam multi-
 tudinem transtulit electorum. Porro vtriusque Euangelistæ intentionem vnà beatus
 Paulus compræhendit, dicens: Misit Deus filium suum in similitudine carnis peccati, Rom. 8.
 vt de peccato damnaret peccatum in carne. Nam cum dicit, Misit Deus filium suum
 in similitudine carnis peccati, ostendit susceptionem mortalitatis nostræ, quam Mat-
 thæus aperte declarat, cum ab Abraham descendendo, quadraginta generationes
 enumerat. Cum verò subiungit, Et de peccato damnauit peccatum in carne: aboli-
 tionem perhibet peccatorum, quam Lucas indubitanter exprimit, cum septuaginta-
 septem cognationum lineam texit. Quam videlicet vtranque sententiam idem Pau-
 lus vno alibi versiculo complexus est, dicens: Iesus Christus traditus est propter de- Rom. 4.
 licta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram. Descendit enim Christus,
 vt nos à peccatis eriperet: surrexit autem, vt candore iustitiæ nitidos exhiberet.

Cap. 7.

Cur Mat-
theus descē-
dēdo, Lucas
verò ascen-
dēdo, ge-
nealogiam
Christi con-
texerint.

Quæ nimirum vtriusque beati Euangelistæ diuersitas etiam in hoc euidenter ostenditur, quia Mattheus per Salomonem, in cuius matre Dauid per adulterium corruit, Dominicæ generationis lineam descendendo producit: Lucas autem per Nathan ascendit, per cuius videlicet æquiuocum prophetam, hoc ipsum eiusdem Dauid peccatum Dominus expiauit, & sic quasi lapsum miseratus erexit. Ille itaque doctet, Dei filium ad nos humiliter inclinatum: iste pronunciat nobiscum simul cum triumphali gloria cælitus exaltatum. Descendit enim Christus ad iacentes, vt eos secum prouehat in astra victores. Vndè non sine diuino factum præfatio creditur, quod beatus hic Euangelista tali vocabulo nuncupatur. Lucas enim Hebraicè: Ipse confurgens, siue eleuans, vertitur in Latinū. Hoc igitur in proprio nomine prætulit, quod ipse postmodum de Salvatore conscripsit. Redemptor enim noster & ipse de morte surrexit, & nos ad cælestia viuentes de mortuis eleuauit. Vndè & per Apostolum dicitur: Qui nos conresuscitauit, & confedere fecit secum in cælestibus. Ipse itaque principaliter confurgens, siue eleuans dicitur: quoniam ad hoc de morte surrexit, vt nos in morte prostratos erigeret: ad hoc ascendit in cælum, vt secum nos ad cælestia subleuaret. Quod igitur beatus Lucas de Christo scribēdo perhibuit, hoc quasi propheticè proprio nomine designauit. Et hoc magnum certè mysterium, quod beatus Lucas à baptismo Saluatoris incipit, & vsque ad Deum Patrem generationū lineam ascendēdo producit. Per lauacrum quippè sancti baptismatis à peccatis abluimur, & sic Deo Patri per Mediatorem Dei & hominū reconciliamur. In baptismo itaque est nostræ ascensionis initium, & sic ad Deum à viuentibus peruenitur per boni operis incrementum.

Ephes. 2.

Cap. 8.

Lucas mul-
tus est in
commemo-
rādo sacer-
dotio.

Nec prætereundum, quia cum redemptor noster verus vtiq̄ sit Rex & sacerdos, sicut beatus Mattheus regiam eius texuit describēdo progeniem, sic ediuersò Lucas sacerdotalem indicat per omnem textum sui voluminis dignitatem. In sacerdotali quippè plerunquē versatur officio, & dum diuersa Domini operis gesta percurrit, ab his tamen, quæ ad sacerdotium pertinent, non recedit. Modò enim sacerdoti delegatum narrat officium, modò progeniem, modò vicem, modò sacrificium, modò nominat templum, & cum plurima intrā sacra historia seriem comprehendat, in intentione tamen, qua coeperat, prosequendi sacerdotij, perseuerat. Nam in ipso suæ narrationis initio sic exorsus est, dicens: Fuit in diebus Herodis Regis Iudææ sacerdos quidā, nomine Zacharias, de vice Abia, & vxor illius de filiabus Aaron. Deindè ipsum sacerdotem ad adolendum ante altare sacrificium statuit. Postmodum quoquē ad eiusdem sacerdotis domum Mariam Virginem dirigit. Tria quoquē cantica in Ecclesia cantāda describit, (quod nullum Euangelistarum præter eum fecisse reperitur) vnum scilicet Zachariæ, secundum Mariæ, tertium Simconis. Quadagesimo verò die, postquam natus est, Dominum cum muneribus in templo narrat oblatum. Deindè duodennem in eodem templo inter doctores constituit residentem. Parentes quoquē Domini narrat per singulos annos in solennitate paschali orationis gratia Hierusalem ascendere solitos. Postremò Euangelium suum hoc fine concludit, vt dicat: Ipsi adorātes, regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno, & erant semper in templo laudantes & benedicentes Deum.

Luc. 1.

Luc. 1. & 2.

Luc. 24.

Cap. 9.

Ezech. 1.

Apoc. 4.

Cur S. Lu-

cas vituli

speciem te-

neat.

neat.

Esa. 29.

Liber signa-

tus quis sit.

Apoc. 5.

Vndè fit, vt beatus Lucas vituli speciem teneat, sicut & Ezechiel Propheta, & Iohannes Euangelista se vidisse pronunciant. Vitulus siquidē in templo solebat offerri. Et benè vitulus, quia sacra linguæ vomere cordis nostri arua profulcat, eaque Evangelici seminis iactu vitali fruge fœcundat. Vel certè idcirco beatus Lucas vituli præterit imaginem, quia dum Euangelicam atque Apostolicam describit historiam, hostes Christi atq; aduersarios verè fidei, tanquam duobus cornibus ventilat, eosque, nè aream catholicæ Ecclesiæ depopulenter, expugnat. His autem cornibus præmunitur, quibus & Iudæos feriat non credentes, & hæreticos hincindè concludat, à regula verè fidei declinantes. Scripsit itaq; beatus Lucas Apostolorum labores & actus, quibus & ipse collaborator interfuit. Scripsit & Euangelium, quod quasi signatum magni thesauri pondus, de cælo percepit. Cui videlicet illud Esaiæ vaticiniū congruenter apratur, quo dicitur: Et erit vobis visio omnium, sicut verba libri signati: quem cum dederint scienti literas, dicent; Lege istum, & respondebit; Non possum signatus est enim. Quis est enim liber ille signatus, nisi sanctum Euangelium, mysticis figurarum sententijs obuolurum, & ab humanæ mentis intelligentia procul arcana quadam profunditate remorum? Hic profectò liber ille est, de quo Iohannes ait; Vidi in dextera

dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus & foris, signatum sigillis septem. Quæ sunt autem sigilla, quibus liber Euangelicus obsignatus dicitur, nisi septem illa sacramenta, quibus utique totus ordo Dominicæ dispensationis impletur, videlicet incarnatio Domini, natiuitas, passio, resurrectio, ad cælos ascensio, deinde iudicium, postremò regnum? His itaque sigillis liber Euangelicus ita signatus est, ut nisi cum Christus aperuisset, cuilibet omninò patere non posset. Vnde subiungitur; Ecce vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & soluere septem signacula eius. In actibus verò Apostolorum, dum quasi nudam narrat historiam, quodammodo nascentis Ecclesiæ teneram lætat infantiam.

Sed, si diligenter attendimus, quia medicus est ille, qui scribit, nil aliud in illa reperimus historia, nisi duntaxat animarum languentium medicinam. Humanæ quippe conuersationi quasi quandam rectitudinis lineam tendit, & per eam nos quasi semitam dirigit: ut sicut primitiuam Ecclesiæ vixisse perpendimus, in quantum facultas suppetit, & ipsi viuere studeamus, quatenus eadē puritas, quæ de origine fontis emanat, etiã per decliua nihilominus postrema decurrat: & qualis oriendo progreditur, talis in fine seruetur. Vnus est enim ipse de quatuor fluminibus paradisi, qui videlicet vberibus doctrinæ suæ fluentis vniuersam mundi latitudinem irrigauit. De quibus videlicet aquis per Esaiam dicitur; Scissæ sunt in deserto aquæ, & torrentes in solitudine: & quæ erat arida, in stagnum: & sitiens, in fontes aquarum.

Recurramus itaque, dilectissimi, ad innocentiam primitiuæ Ecclesiæ, ut discamus & possessa relinquere, & in regni paupertatis simplicitate gaudere. Non ad ima nos terrenæ substantiæ pòdus deprimat, quos ad supernæ Hierusalem gloriã Rex cælestis inuitat. Non nos ab hoc itinere carnalis illecebræ retrahat lenociniũ, quibus utique per præcedentis nostri redemptoris introitum patet aula cælorum. Nam dum generationis eius ordo ab humilitate baptismatis ad Patrem vsque producitur, liquet proculdubio, quia patrie cælestis ingressum se sequentibus pollicetur: & quò prior introiuit, sibi ministrantibus viam strauit. Volo, inquit, Pater, ut ubi ego sum, illic sit & minister meus: ut nimirum ad caput se membra colligant, & (sicut eodem spondente promittitur) ubi fuerit corpus, & aquila congregentur. Adeamus ergò cum fiducia thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Nam (sicut idem dicit Apostolus) talem habemus Pontificem, qui confedit in dextera sedis magnitudinis in cælis, sanctorum minister, & veri tabernaculi, quod fixit Deus, & non homo. Illic itaque se iam noster spiritus dirigat, illuc disruptis terrenæ concupiscentiæ vinculis æstuanter euolare contendat, & ubi caput eminere considerat, se quoque securum esse confidat. De quo videlicet dicitur; Non in manus sancta sancta Iesus introiuit exemplaria verorum, sed in ipsum cælum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Illic ergò habemus Pontificem, qui iustificet peccatores: Illic habemus Regem, qui coronet post victoriam triumphantes: qui nimirum ad hoc dignatus est de summis ad ima nostra descendere, ut nos secum ab infimis ad propria subleuaret, Iesus Christus Dominus noster, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuat & regnat in secula seculorum, Amen.

MARTYRIUM S. IVSTI SIVE IVSTINI, VT EVM HISTORIA VOCAT, NOUEM ANNORVM PVERI,

ex venerabilis Bedæ Tomo 3, per F. Laur. Suriium comprehensius descripta, cum illic habeatur non prosa oratione, sed quæ carminis potius formam quandam referat.

CHRISTO Domino ac Salvatore nascituro, edictum exijt ab Augusto Cæsare, ut describeretur vniuersus orbis. Ille enim, ut ait Gregorius Papa, apparebat in carne, qui electos suos adscriberet in aternitate, quos sacre fidei professio cõmendaret: quam qui dignè colunt cum operibus bonis, quæ sunt ceu census quidam Domino gratissimus, cælestis ciuitatis municipes fiunt. Quem censum vterque sexus & ætas omnis soluit, ut testantur martyres innumeri, non viri duntaxat, sed & foeminae: nec solum maturi aui, sed etiam permulti ætate tenera. In quibus sanctus Iustinus nouem annorum puer, quo pacto per passio.

Kkkk 3

Septē sigilla
quæ sint.

Cap. 10.

Quatuor
Euangeliste
4. fluminib⁹
paradisi cõ-
paratur.
Esa. 35.

Cap. 11.
Regia pau-
pertas,

Iohan. 12.

Matth. 24.

Hebr. 4.
Heb. 3.

Heb. 9.

Octobr. 18.

Luc. 2.

Cap. 1.

Homil. 8.

in Euang.

S. Iustinus

puer anno

rū nouem,

fit martyr.